

АРХІТЕКТУРА АДМІНІСТРАТИВНО-СУДОВИХ КОМПЛЕКСІВ У ФОРМАТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Коровкін М.В.

Науковий керівник – Криворучко Н.І., канд. архіт., доцент

Українська судова система знаходиться на стадії становлення, перетворення і демократизації, що характеризується поступовим її переходом до міжнародного стандарту судочинства, з одного боку. З іншого – передові країни світу вже декілька десятиріч розробляють і втілюють програми сталого, тобто, збалансованого розвитку міст, які поєднують і екологічні, і економічні і соціально-правові напрями. Це не обходить і архітектуру адміністративно-судових комплексів, які повинні, по-перше, відобразити суть демократизації, по-друге, як споруди ХХІ століття повинні проектуватися у форматі стійкої архітектури. Архітектура таких споруд в нашій країні відображає авторитарність, гнітючий масштаб щодо людини і оточення.

На сьогоднішній момент питання архітектурного формування адміністративно-судових комплексів розглядалися в декількох наукових роботах на території СНД, але в Україні подібні роботи не проводилися і це обумовлює напрямок наукових досліджень.

Науковою проблемою стає виявлення чинників і методики архітектурного формування адміністративно-судових комплексів як відображення демократії у форматі сталого розвитку. Виходячи з цього ціллю наукової роботи стає розроблення рекомендацій вдосконалення архітектури адміністративно-судових комплексів як тих, що відображають демократичні засади сталого розвитку.

Наукова новизна і практична цінність роботи полягає у розробленні цих рекомендацій. Вони були апробовані у архітектурному проєкті адміністративно-судового комплексу у м. Харків. Окремі результати роботи можуть бути враховані при внесенні коректив в чинну нормативну літературу. Методи дослідження адміністративно-судових комплексів окреслює застосовану автором методику роботи, яка полягає у послідовному виконанні дослідницьких завдань у три етапи:

- етап історичного аналізу, який включає зіставлення та порівняння судових установ різних епох і політичних формацій;
- етап пофакторного аналізу планувально-функціональних структур адміністративно-судових комплексів;
- етап узагальнення результатів дослідження шляхом побудови моделей архітектурно-планувальної та просторової структури адміністративно-судового комплексів і виведення вимог щодо їх проектування.

Соціально-історичний досвід зумовив велику різноманітність типологічних відмінностей судових будівель в різних країнах. В Україні законодавча база виявляє ряд невідповідностей між діючою в країні системою правосуддя та матеріальною базою судових установ, яка, незважаючи на велику роботу по її вдосконаленню протягом останніх 10-12 років, вимагає значного поліпшення. Розробки з проектування будівель судів, наявні у вітчизняній архітектурній типології, відображають багато проблем. Вони стосуються поліпшення архітектурно-планувальних та архітектурно-просторових рішень, як тих, що проєктуються і реконструюються. Проте, частина питань потребують доповнень і більш детальних досліджень, які б враховували передовий досвід зарубіжних фахівців, що працюють в умовах давно сформованих правових демократичних систем, а також аналізу базових типів будівель судів Європейської архітектури, представлених в порядку їх послідовного типологічного перетворення.

У ході наукових досліджень були виявлені основні принципи у проєктуванні адміністративно-судових будівель, це:

1. Композиційна виразність – естетична привабливість, яка побудована на гармонійному поєднанні об'ємних форм і просторового оточення. Це формування образності, як цілісності, відкритості, демократичності.

2. Оптимальність – функціонально-планувальної та архітектурно-просторової структури – будівля створюється як комплекс взаємопов'язаних між собою приміщень для здійснення дій, послідовність яких регламентована встановленим порядком.

3. Безпека – означає захищеність будівлі судочинства від можливих загроз зсередини і ззовні.

4. Доступність – можливість відкритого, контрольованого доступу в будівлю судочинства відповідно: відвідувачів, працівників, обвинувачених; пересування по будівлі і його використання особами з обмеженими фізичними та розумовими здібностями.

5. Економічність – або, інакше кажучи, розробка найбільш раціонального проєктного рішення, здатного забезпечити оптимальність використання необхідних ресурсів для реалізації задуманого проєкту і подальшої його експлуатації в умовах сталого розвитку.

6. Екологічність – досягнення умов сталого, екологічно збалансованого архітектурного середовища в системі «споруда-місто».

Отже, адміністративно-судові будівлі стають об'єктами демократичного перетворення суспільства, а їх архітектурне формування – предметом архітектурної діяльності у форматі сталого розвитку.